

VEFEYÂT

Türkiye'nin Tanıdığı Bir Dost, Yuriy İvanoviç Vasilyev- Cargıstay Vefat Etti

Muvaffak DURANLI*

Bir gazetede yer alan ölüm haberi, bizler için sadece sıradan bir haberdır. Elbette insan olarak üzülmürüz, ama tanımadığımız insanlardır onlar.

Tanıdıklarımız, sevdiklerimiz, dostlarımız, çalışma arkadaşlarımızısa ölen, işte o zaman ölümün kaçınılmaz bir gerçek olduğunun daha iyi farkına varırız

Dünyada son yirmi yılda yaşanan değişimler ve gelişimler sonucunda ister Türk kökenli ister yabancı olsun Türk kültürü alanında çalışan bilim adamlarıyla yakından tanışma imkânları oluştu. Artık onları eskisi gibi kitap ve makalelerden değil, ülkemizde düzenlenen kongrelerde sundukları bildirilerden, belirli dönemlerde üniversitemizde verdikleri derslerden daha yakından tanıyoruz. Bu yakın tanışma, aynı zamanda karşılıklı dostlukların da kurulmasını sağlamaktadır. Ölüm haberini aldığımız Yuriy

İvanoviç Vasilyev- Cargıstay, bu açıdan ülkemizde yakından tanınan ilk Saha Türk bilim adamıdır.

Aynı zamanda Türkiye üniversitelerinde çalışan ilk Saha Türkü olan Yuriy İvanoviç Cargıstay, 27 Ağustos 1952'de, Saha Cumhuriyeti'nin Verhnevilyuysk şehrinde doğdu. 1969 yılında doğduğu şehirde yer alan İ. N. Barahov ortaokulunu bitiren Cargıstay, eğitimi için Dağlık Altay bölgesine gitti. Dağlık Altay Devlet Pedagoji Enstitüsünü 1974 yılında bitiren araştırmacı, 1974- 1976 tarihleri arasında Dağlık Altay Özerk Bölgesi Koş- Agaç rayonunda yer alan Tobelerskaya ilköğretim okulunda Rus dili ve edebiyatı öğretmeni olarak çalıştı. 1976 yılı onun geçmişinde yer alan bilimsel çalışma isteğinin tekrarlandığı yıl oldu. Zira Cargıstay, Gorno Altaysk Devlet Pedagoji üniversitesi'ne girmeden önceki dönemde kısa bir süre için (1969- 1970) Verhnevilyuysk Kültür Evi'nde araştırmacı olarak çalışmıştı. Bu bir

* Yrd. Doç. Dr., Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü, Bornova- İZMİR

yıllık kısa çalışma döneminde ilerideki çalışma alanının halkının kültürü olmasına karar veren Cargıstay, 1976 yılında SSCB Bilimler Akademisi Sibiry Bölümü Tarih, Filoloji ve Felsefe Enstitüsünde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı.

Yuriy İvanoviç Vasilyev- Cargıstay, 1989 yılına kadar Enstitüdeki bilimsel çalışmalarını ve eğitimlik görevini sürdürdü. 1981 yılında Cargıstay, filoloji bilimlerindeki adaylık tezini savundu. “Yakutcada Karşılaştırmanın İfade Tarzları” başlıklı bu tez, Sibiry dilleri üzerine yaptığı çalışmalarla tanınan Rus dilbilimci Maya İvanovna Çeremisina'nın danışmanlığında hazırlanmıştı. Cargıstay'ın tezi daha sonra 1986 yılında Novosibirsk şehrinde “Sposobi Vırajeniya Sıavneniya v Yakutskom Yazıke” adıyla (Rusça) kitap olarak yayınlandı. Yuriy Vasilyev- Cargıstay'ın tezinin özet yayını (avtoreferat) 1981 yılında Kazakistan SSC Bilimler Akademisi Dilbilim Enstitüsü tarafından Alma- Ata'da gerçekleştirilmiştir.

1989- 1991 yıllarında Yuriy Vasilyev Cargıstay, Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı Ulusal Okullar Yakut Şubesi Müdürlüğü görevini yerine getirdi.

1991- 1992 yıllarında araştırmacı, Yakut Devlet Üniversitesi Yakut Dili Şubesinde doçent olarak çalıştı.

1992 yılı Cargıstay'ın hayatında önemli bir değişikliğin yılı oldu. Ülkemize gelen araştırmacı Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü'nde misafir öğretim üyesi olarak çalışmaya başladı. 1995 yılına kadar süren bu görevinde hocalığının yanı sıra pek çok Türk bilim çalışmasıyla ortak çalışmalara katıldı. Bu çalışmalar arasında Fatih Kirişçioğlu, Gülsüm Killi ile birlikte hazırladıkları “Saha (Yakut) Halk Edebiyatı Örnekleri” adlı çalışma 1996 yılında Ankara'da yayınlandı. Bu yayının yanı sıra Yuriy Vasilyev Cargıstay'ın “Sahaca (Yakutça) Sözlük” adlı çalışması 1995 yılında Türk Dil Kurumu Yayınları arasında yer aldı.

1995 yılında ülkesine geri dönen Yuriy Vailyev- Cargıstay bu tarihten itibaren M. K. Ammasov Kuzey Doğu Federe Üniversitesi, Rusya Federasyonu Kuzey Doğu Halkları Dil ve Kültürleri Enstitüsü Yakut Dili Bölümünde çalışmalarına devam etti.

Araştırmacının Saha yerinde yaptığı diyalektoloji ve sözlük çalışmaları arasında “Kratkiy Russko- Yakutskiy, Yakutsko- Russkiy Solvar” (Yakutsk, 1994), “Grammatika Sovremennogo Yakutskogo Literaturnogo Yazıka. Ç. 2. Sintaksis” (Novosibirsk, 1995) ve “Diyalektolojiçeskiy Slovar Yakutskogo Yazıka. Dopolnitelnyy Tom” (Novosibirsk, 1996) adlı çalışmalar da yer almaktadır.

Yukarıda künyelerini verdiğimiz üç yayın da Yuriy Vasilyev- Cargıstay ve alanında uzman olan onun çalışma arkadaşlarıyla birlikte gerçekleştirilmiştir.

Bugüne kadar üç yüzün üzerinde makaleyi kaleme alan Cargıstay, ortak çalışmaların Türkoloji için oluşturacağı zenginliğin farkına varmış bir bilim adamıdır. Bu nedenle onun Türk bilim adamlarıyla ortak çalışmalarının yanı sıra birlikte kaleme alınmış makale, ortak sunulmuş tebliğleri de gerek Saha Yeri'ndeki gerekse Türkiye'deki bilimsel çalışmalar arasında önemli bir yer almaktadır.

Ülkesine döndükten sonra da zaman zaman ülkemizdeki kongrelere katılan, Türkiye ile bağlarını koparmayan Yuriy Vasilyev Cargıstay, 09- 15 Nisan 2006 tarihlerinde Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen “I. Uluslar arası

Türk Dünyası Kültür Kurultayı”na katıldı. Yuriy Vasilyev- Cargıstay, 14 Nisan 2006 Cuma günü “Eski Oğuzlar ve Saha Türklerinin Atalarının VIII- IX. Yüzyıl Dil, Kültür İlişkileri” adlı tebliğini sunmuş ve Saha Türklerinin geçmiş kültürü ile ilgili yıllar içinde edindiği ile birikimi Türkiye’deki meslektaşlarıyla paylaşmıştır.

1997 yılından itibaren başkanlığını Profesör Şakir İbrayev’in yürüttüğü Uluslar arası Türk Akademisi’nde akademisyen kadrosunda yer alan Yuri İvanoviç Vasilyev- Cargıstay, 02 Mart 2011 tarihinde geçirdiği kalp krizi sonucu vefat etmiştir.

Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Fikret Türkmen ve Enstitü çalışanları Yuriy İvanoviç Vasilyev- Cargıstay gibi bir değeri yitiren Saha Türk halkının acısını paylaşmaktadır.